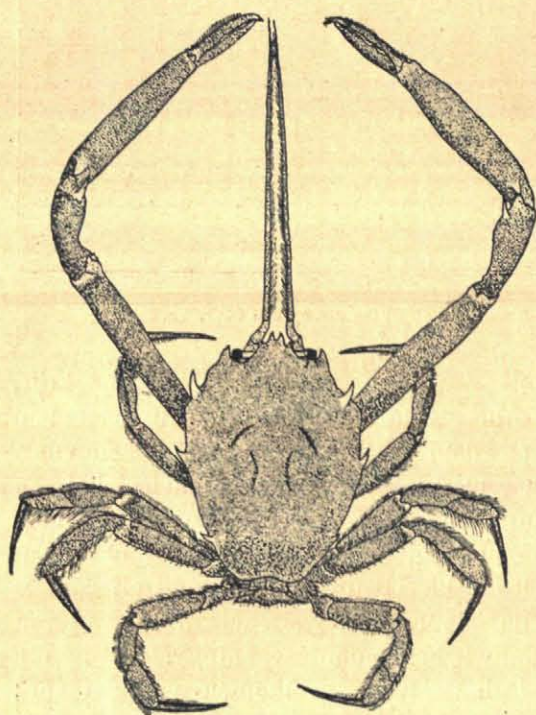

KRABBen VAN ONZE KUST.

(Vervolg van blz. 255).

MAAR nu gaan wij ons geluk ook eens op het water zelf beproeven. Misschien kunnen wij met een garnalenvisscher in zijn scheepje mee, en dan hebben wij ruimschoots gelegenheid allerlei merkwaardige dieren te zien, waar je anders niet zoo gemakkelijk aan komt. De visschers hebben er toch niets aan, ze gooien ze meestal dadelijk weer in het water. Maar voor ons is het wat anders. Wij wapenen ons met een paar flinke wijdmondsflesschen, trekken natuurlijk een oud pak aan en wagen ons op de golven. Als de visscher zijn dreg uitwerpt, zitten wij al met spanning op het ophalen te wachten. Het is anders heerlijk op het water!

Corystes cassivelaunus (♂) Nat. gr.

Onafgebroken klotsen de golfjes tegen den stompen boeg van het regelmatig rijzende en dalende schip. Van zee-ziekte merken we niets en we praten met den schipper, kijken naar de bevallige meeuwen op het prachtig, blauwe water en naar de zilverwitte lijn van het strand, waarachter in gekartelde lijn de duinen oprijzen.... Eindelijk, onder veel hó-hóóóó geroep en inspanning halen we met vereende krachten ons net in. Wat is dat? Onder de massa's garnalen, die wild met het achterlijf slaan en een eindje omhoog springen, te midden van de grauwigrijze massa van garnalenlijven met buitengewoon lange, dunne sprieten en vlugge ranke pootjes, halen we een merkwaardige krab te voorschijn. Het is *Corystes cassivelaunus*. (Fig. 4). Kom maar niet met zoo'n naam bij onzen braven schipper aandrigen, want hij zou alleen maar antwoorden: „Mijn-

heer, wat heb ik nou aan zoo'n vloek!" Het is weer eene heel andere soort dan we tot nog toe gezien hebben. Al dadelijk vallen de geweldig lange schaar-pooten op, vooral, wanneer we een mannetje gevangen hebben, want de wijfjes hebben deze pooten, zooals gewoonlijk bij de krabben voorkomt, veel korter, hoewel toch nog van eene behoorlijke lengte. Maar bij ons exemplaar zijn ze wel tweemaal zoo lang als het lichaam, en heel dun. Ze zien er werkelijk onschuldig

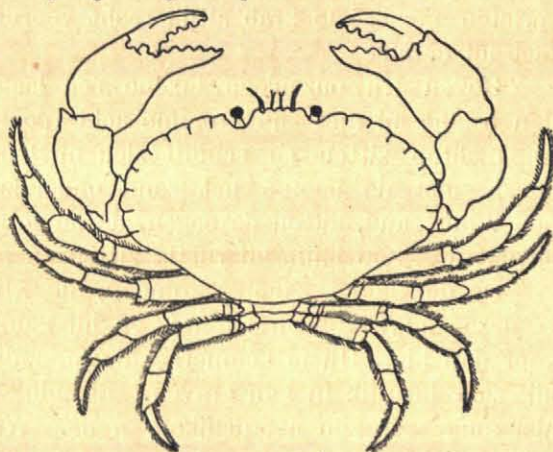
dig uit en wij gelooven niet, dat hij met deze wapens veel kwaad zal kunnen doen. Hij denkt er trouwens niet aan en beweegt zich maar weinig, want hij is heelemaal niet vechtlustig en strijdbaar, zooals de zwem- en strandkrabben. Het kopborststuk is langs-ovaal, en draagt achter de oogen twee of drie, ver uiteenstaande, naar voren gekromde stekels. Het „staartje“ of achterlijf, dat ook natuurlijk weer teruggeslagen is, is heel klein en zwak. In tegenstelling van de zeer lange en dunne schaarpoeten, die de krab bijna steeds zoo draagt als ik op de afbeelding heb aangegeven, zijn de andere poeten betrekkelijk kort en eindigen in een zeer weinig gekromde punt. Van verbreding der leden is hier niets te zien. Wat ons ook opvalt is een eigenaardig lange „snuit“ (zoo lijkt het wel) tusschen de oogen. Maar kijk maar eens goed of zet het dier anders rustig in een groote flesch met zeewater, dan merkt ge wel, dat deze „snuit“ maar schijnbaar is en door de dicht tegen elkaar gelegde lange sprieten (het tweede paar, onder de oogen) gevormd wordt. Deze harige sprieten steekt de krab altijd recht vooruit en dicht tegen elkander; misschien tast hij er mee.

Geven wij onzen gevangene een laag zand op den bodem van zijn flesch, dan begint hij met zijn kromme achterpoeten al gauw te graven. Dadelijk gaat hij rechtop zitten en schuift zich nu langzaam heen en weder, ondertusschen steeds met de poeten het zand onder zich wegwerkend. Spoedig zit hij half onder het zand, alleen de oogen, de lange schaarpoeten en de sprieten steken er boven uit. Zoo blijft hij rustig zitten en schijnt hij in zijn element te zijn.

Op de vlakke, zandige gronden, die wij in de buurt van onze kust hebben, is deze *Corystes* vooral tehuis en hij komt nergens in de Noordzee algemeener voor dan hier. Hij is kenmerkend voor zulke vlakke, fijnzandige terreinen, waar hij zich heerlijk in kan graven. Eigenlijk is hij van zuidelijke afkomst en ligt hier ongeveer zijn noordelijkste grens. Want ten noorden van de Doggersbank werd hij slechts sporadisch gevonden en blijft hij steeds eene zeldzaamheid, terwijl hij bij ons eene zeer algemeene soort is.

We hebben nu op een zandigen grond gevischt, „schoone“ grond noemt het de visscherman, omdat er weinig of geen banken of steenen met daarop gegroeide dieren leven. Daar heeft hij ook geen averij aan zijn net en kan hij zonder gevaar visschen, terwijl zijn garnalen of scholletjes zich juist bij voorkeur hier ophouden. Maar juist zulke terreinen zijn over het algemeen arm aan leven, tenminste aan variatie. Willen we weer eens wat bijzonders zien, dan moeten we juist naar de „vuile“ gronden, die de visscher zooveel mogelijk vermijdt, tenzij zijn net sterk genoeg is. Voor zulke terreinen, waar veel steenen liggen en waar zich een rijke dierenwereld inburgert, voelt echter de faunist het meest. In dat opzicht zijn juist de Zuid- en Noord-Hollandsche kust wel erg misdeeld, want hier vinden we tot zeer ver in zee niets dan fijnzandige gronden, waar weinig diersoorten voorkomen. Alleen daar, waar een steenen dijk ligt of waar veel pieren zijn, kunnen we wat rijker leven verwachten.

Op zulke plaatsen hebben we kans de grootste van onze krabben te vinden, de Noordzeekrab, *Cancer pagurus* (Fig. 5). Hier is hij juist klein geteekend, want ik heb de afbeelding nageteekend uit een boek, omdat ik toevallig geen exemplaar bij de hand had. Maar hij wordt wel zoo groot als een ontbijtbordje, althans in de breedte. Duidelijk vinden wij ook hier het dwars-ovale kopborststuk, dat veel meer breed dan lang is en tamelijk gelijkmatig gewelfd. Tusschen de oogen staan naast elkaar drie stompe dorens, alle gelijk van grootte. Achter de oogholten vinden we nu evenwel geen tanden, maar kleine inkervingen in den rand, ten getale van 8—9 aan weerszijden. De schaarpoeten zijn zeer dik en stevig, en hij kan met de scharen een geweldige kracht uitoefenen. In een stuk hout, dat ge hem tusschen de scharen steekt, knijpt hij deuken en zelfs houdt hij zoo vast, dat hij zich een eind aan zijn hout laat optillen. Maar lang houdt hij het niet vol, want met een plof laat hij zich weer vallen en ligt hulpeloos met zijne pooten in de lucht op zijn rug te spartelen. Het is een echte dommekracht. In het nauw gebracht verdedigt hij zich nadrukkelijk, maar blijkbaar zonder overleg, en knijpt in alles wat hem wordt voorgehouden of wat hij maar tusschen zijn scharen voelt. Wordt hij op den zeebodem uit zijne behaaglijke rust door een verraderlijk voortglijdende trawl opgeschrikt, dan raakt het logge, langzame beest er gemakkelijk in. Wordt dan de trawl ingehaald, dan gaat onze *Cancer* in zijne benauwdheid aan het werk, knijpt om zich heen en menig scholletje of scharretje dat tusschen zijne scharen terechtkomt, wordt vermorseld. Het is geen kwaadaardigheid, maar angst, die het beest zoo te keer doet gaan. De visschers beschouwen hem trouwens zelf ook als buit, hoewel de Hollandsche visscherlui minder. Zijn vleesch is niet kwaad en heeft veel van dat van een kreeft.

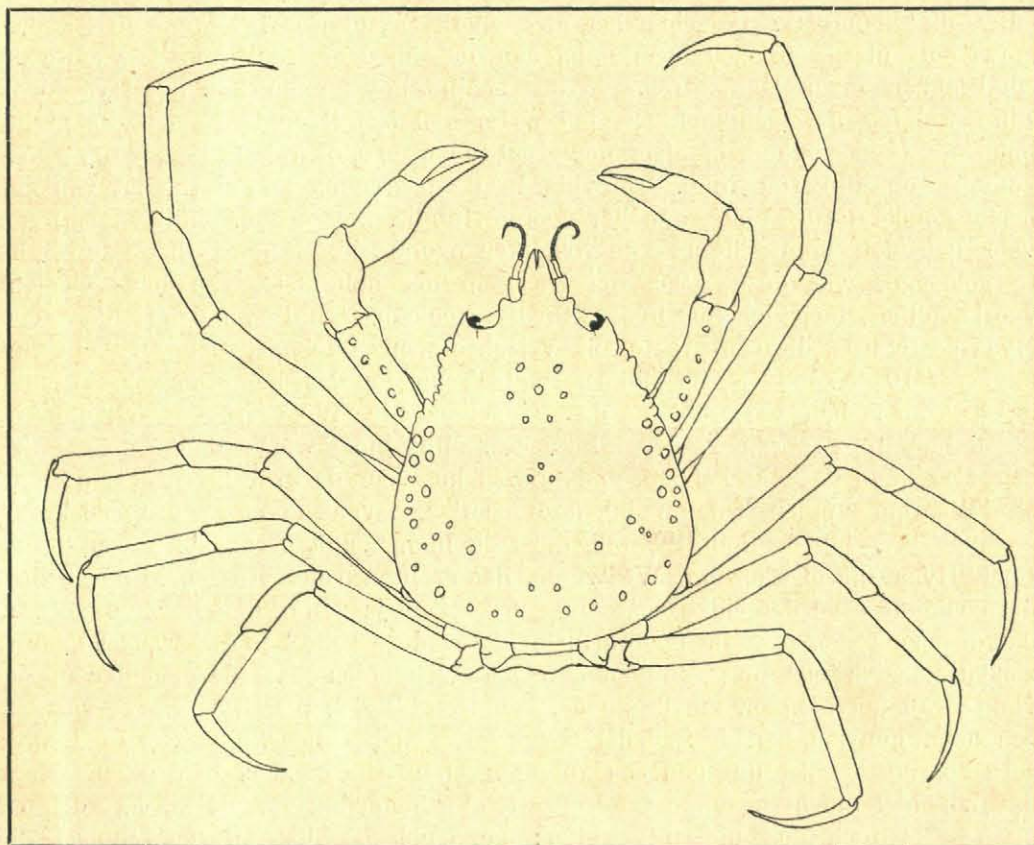
Noordzeekrab (*Cancer pagurus* ♂) $\frac{1}{3} \times$ vergr. Naar Bell.

We zien, dat de looppooten sterk behaard zijn; ook langs de randen van het achterlijf staan lange, gele haren. De kleur is roodbruin van boven, witachtig van onderen; de punten der scharen zijn mooi zwart, de spitsen van de looppooten hebben ook gewoonlijk een zeer donkerbruine of zwarte tint.

Aan onze kust is hij zeer algemeen, maar dicht bij het strand komt hij alleen maar, waar het water nog betrekkelijk diep is, en vooral wanneer er veel bazaltblokken liggen, waartusschen hij zich kan verschuilen.

Eene heel gewone soort is verder de spinkrab, *Hyas araneus*. (Fig. 6.) Het dier heeft werkelijk veel van een reusachtig spin, met zijn dikke lichaam en

gekromde haakpooten. Aantrekkelijk ziet hij er allesbehalve uit. Het kopborststuk heeft eene geheel andere gedaante dan we tot nu toe bij de krabben zagen, het is niet langs- of dwars-ovaal, maar ei-vormig, met de spits naar voren gericht. Hier ligt tusschen de uitbochtigen voor de oogen een spits toeloopende snuit, daaronder, aan de basis, zien we de beide korte, gekrulde sprieten. Achter de oogholten steekt een groote, gekromde tand naar voren, daarachter versmalt zich eenigszins de zijrand van het kopborststuk om daarna breed achterwaarts te

Gewone spinkrab (*Hyas araneus* ♀) Nat. gr.

verloopen; de grootste breedte ligt achter het midden. Overal zien we kleine bultjes en wratjes verspreid. De schaar- en looppooten zijn niet bijzonder lang; de scharen betrekkelijk zwak gebouwd. Haren vinden we op de pooten zoo goed als niet. Vaak zien we bij de wijfjes onder het breede, ovale, harige achterlijf massa's hel oranje eieren in een kluit bij elkander. De geheele krab heeft eene leelijke, grauwgele zandkleur. De jongen zijn evenwel levendiger gekleurd, eenigszins roodachtig van boven; bovendien hebben zij achter de oogholten een sierlijke liervormige figuur, die bij de volwassen dieren geleidelijk verdwijnt. Daardoor

gelijken de jongen op het eerste gezicht veel op een andere soort van spinkrab, *Hyas coarctatus*, die prachtig mooi rood gekleurd is; deze evenwel is een echte bewoonster van dieper water en ik geloof niet, dat zij ooit aan onze kust voorkomt.

Onze gewone spinkrab is een stil, bedachtzaam dier. Langzaam beweegt hij zich over den bodem met de kromme haakpooten. Vechten doet hij nooit en het schijnt, dat ook de andere dieren hem met rust laten. Zelden of nooit tenminste wordt hij in de maag van kabeljauw, dien echten krabbenverslinder, aangetroffen. ¹⁾ Zou onze krab misschien een smaakje hebben, dat den kabeljauw niet aanstaat? Ik geloof het niet, en ik zie, al was het waar, den kabeljauw ook niet voor zoo verstandig aan, dat hij door traditie en gewoonte de spinkrabben maar laat zitten. Eerder schijnt het aannemelijk, dat *Hyas* door zijne weinige bewegelijkheid in het water niet opvalt en bovendien draagt hij bijna steeds zeepokken, of meer nog groote sponsen of daarop gelijkende Bryozoënkolonies op zijn rug rond. Dikwijls is de begroeiing zoo sterk, dat van het heele kopborststuk niets dan het voorste randje, met oogen, snuit en sprieten voor den dag komt; de rest is volkomen overgroeid. Soms is het nauwelijks te gelooven, wat deze *Atlas* die traag in het halfduister van den zeebodem voortschuift, met zich meedraagt. Op het Zoölogisch Station in den Helder is een *Hyas coarctatus*, die een groote, dik vertakte sponsenkolonie, waarvan hoofdstam ongeveer 10 cm. lang is, op zijn rugschild draagt, dat daardoor bijna geheel bedekt is; de krab is half zoo groot als de hier geteekende. We begrijpen niet, dat het beest niet topzwaar geworden is! De begroeiing moet wel, ondanks de grootte, een zeer klein gewicht hebben, anders was het voor de krab levensgevaarlijk ²⁾.

Waarom vinden wij nu bij deze soort zoo vaak zoo'n sponsenbedekking en niet b.v. bij de Noordzeekrab, die toch in hetzelfde woongebied voorkomt? Doet *Hyas* dit met opzet? We weten, dat er in warmer streken krabben zijn, die constant eene dergelijke begroeiing vertoonen, ja zelfs komt het soms zoover, dat de spons zich over de pooten uitbreidt en deze geheel in het weefsel insluit, zoodat ze zich niet meer kunnen bewegen. Misschien geeft de ongelijke oppervlakte van het pantser aan de spons, wanneer hij zich als trilhaarlarve vastzet, een beter houvast dan de in ieder geval veel gladdere bedekking van de Noordzeekrab, en is hier dus aan een zuiver mechanische oorzaak te denken. Maar dat wij hier allicht ook aan eene opzettelijke handeling van de krab te denken hebben, is toch ook niet uitgesloten: aan tropische kusten leven krabben, die werkelijk met de achterste pooten sponsen op hun rug schuiven en ze als bescherming boven zich houden, en spinkrabben, die men in het aquarium van hunne bedekking beroofde, plukten met hunne scharen Hydroidpolypen en stukjes spons af om ze op hun rug te brengen.

¹⁾ Dit kan ondertusschen ook wel plaatselijk zijn; aan de Noordoostkust van Ierland schijnt de spinkrab juist vaak door den kabeljauw gegeten te worden.

²⁾ Er zijn spinkrabben gevonden, die op hun rug een 5-6-jarigen oester, grooter dan zij zelf waren, meotorsten! Dit feit is ook daarom interessant, omdat wij daaruit kunnen opmaken, dat de spinkrab blijkbaar al heel langzaam groeit.

(Wordt vervolgd)

Dr. J. J. TESCH.